PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Trst, sobota, 16. junija 1945 - Leto I. štev. 30

Uredništvo in uprava, Piazza Carlo Goldoni št. 1-I

Telefon st. 93806, 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo.

Cena 2.- liri

Smrt fašizmu - svobodo narodu

60.000 Tržačanov je odločno manifestiralo za svoje pravice

Že nekaj dni je med tržaškimi množicami kar vrelo. Ljudstvo je bilo ogorčeno, ker ga vodstvo sindikatov in političnih organizacij ni pustilo na ulice, da pokaže pravo lice Trsta in stre fašistične izzivače. Vodstvo delavskih sindikatov, ki je vedelo, da hočejo fašistični elementi s pomočjo šovinističnih provokacij izzvati spopade in vojaške intervencije, je šele danes, ko so se reakcionarji izkričali in ko je delavstvo v teku včerjašnjega dne odstranilo še zadnje savojske zastave po mestu in pomedlo s tržaških ulic kvesturine in fašiste, dovolilo neuklonljivemu demokratičnemu prebivalstvu Trsta stopiti na plan.

Že v jutrnjih urah so se po tržaških ulicah pojavile skupine meščanov, ki so pisale po zidovih napise: «Trst Tržačanom!», «Živel Tito», Živela konsulta!», «Dol s fašizmom!».

Ljudske množice v nepreglednem sprevodu

Popoldne je Via Nizza nenadoma oživela. Tri je ura. Od daleč se čujejo zvoki godbe, nato pa se pojavi ogromen sprevod, kakršnega Trst še ni videl. Na čelu je velika delavska godba, za njo pa nepregledna množica ljudi. Delavci v modrih delavskih oblekah, žene in dekleta, staro in mlado, vse praznično razpoloženo. Z veselimi koraki, a trdno, in odločno se pomikajo proti središču mesta, proti trgu Unità, da tam izrazijo svojo voljo. Na čelu sprevoda vihrajo velike zastave Velike Britanije, ameriških Zedinjenih držav in Sovjetske zveze, Jugoslavije, slovenska in italijanska s peterokrako zvezdo, nato pa morje rdečih tržaških zastav in garibaldinskih praporov. Neizmerna je množica. V morju zastav pa se zibljejo transparenti: «Basta, basta! Trieste ai Triestini! Evviva CEAIS, živel Tito, živel Stalin, živelo italijansko-slovansko bratstvo, živel svobodni, avtonomni, demokratični Trst, dol s. fašisti, dol s kvesturini, živelo ljudsko sodišče» itd. itd. Množica koraka disciplinirano, zliva se kot nepregledna reka v mesto in se na križišču Via Nizza in Via Carducci združuje z enako velikansko povorko, ki prihaja po Via Carducci navzgor. Nepopisen je prizor na to orjaško množico ljudstva, ki stopa disciplinirano, v osmeroredih in deseteroredih pojoč in vzklikajoč svoji narodni oblasti, ljudskemu sodišču, demokraciji, Titu, Stalinu, bratstvu Italijanov in Slovencev in Jugoslovanski ter Rdeči armadi.

Ko je povorka prišla do ulice Carlo Ghega se je na znak trobente ustavila pred zgradbo, v kateri so Nemci pred enim letom pomorili tržaške borce za svobodo. Vzkliki so potihnili. Nastala je grobna tišina, ki jo je presekal glas trobente. Z dvignjenimi pestmi je v globokem molku desettisočglava množica počastila spomin padlih junakov. Trenutek nato je reka znova oživela. Začela se je pomikati proti trgu Unità. Toda ta povorka je bila le del živih kipečih potokov, ki so se istočasno z njo zlivali na prostrani, v soncu žareči trg Unità. Morje je naraščalo in naraščalo, zavezniški kamioni, ki so se slučajno nahajali na trgu, so izginjali v njem kot male barčice. Le z velikim trudom so si utirali pot skozi množice. Največ manifestantov se je zgrinjalo pred sedežem Mestnega osvobodilnega sveta, kjer sta z balkona palače viseli angleška in amerikanska zastava. Množica je med neprestanim vzklikanjem odločno zahtevala, da se izobesijo vse zavezniške kakor tudi tržaška zastava.

V znamenju naših praporov

Na ponovne zahteve je končno zaplapolala na najvišjem srednjem drogu balkona rdeča tržaška zastava, ki so jo prinesli manifestanti s seboj. Ves trg je vzvalovil v burnem navdušenju. Tisoče in tisoče pesti se je dvignilo v svečan pozdrav. Manifestanti so priklicali na balkon podpredsednika Mestnega osvobodilnega sveta tov. Štoka, ob njegovem pojavu je zavladala popolna tišina. Tov. Štoka je v nekaj besedah pozval množico, naj se spomni žrtev nacifašističnega terorja, ki so jih ubili lansko leto. Isti prizori so se dogajali pred prefekturo, kjer je bil sedež Pokrajinskega Narodno osvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst. Na visokih drogovih, ki so nameščeni na trgu in služijo za izobešanje zastav ni bilo nobenih zastav. Manifestanti so razvili na enem izmed njih tržaško in sovjetsko zastavo, kar je vlilo novega navdušenja vzhičenim tisočem. Skoraj istočasno pa so se iznajdljivi delavci povzpeli po zidu mestne palače na stolp in tam razobesili italijansko zastavo z rdečo peterokrako zvezdo. Množica je zahtevala, da mora tržaška zastava poleg ostalih zastav stalno ostati izvešena. Šele na obljubo, da se bo to zgodilo, so se manifestanti v največjem redu disciplinirano, v povorkah začeli razhajati.

V razigranem, a disciplinirane razhodu

Delavska godba je udarila strumno koračnico in tisočglava množica se je razlila po tržaških ulicah ter s petjem in vzklikanjem izpričevala voljo tržaškega ljudstva, da do korenin izruje ostanke fašizma, ki mu je prisotnost zavezniške vojaške uprave vlila novih nad na zopetno pridobitev izgubljene krvave oblasti. Delavci iz tržaških tovarn, ladjedelnic in obratov, italijanska in slovenska protifašistična mladina, tržaški protifašistični nameščenci in demokratično meščanstvo se vrača na svoje domove: k Sv. Jakobu, k Sv. Ani, k Sv. Ivanu. Ulice odmevajo od vzklikov in borbenih pesmi, zastave vihrajo kot makovo polje v vetru.

Trst je spregovoril. Razgiban, bojevit je ponovno krepko podčrtal svojo odločno voljo vztrajati na braniku neizprosne borbe proti fašizmu, za zavarovanje demokratičnih pridobitev krvave osvobodilne borbe.

Reuter o tržaških manifestacijah

London, 15. Reuter. — Po komunističnih demonstracijah v pretekli noči, med katerimi je bila poškodovana imovina in so bile sežgane italijanske zastave, je zdaj Trst popolnoma miren. Ta motnja ni ušla pažnji čuječih novozelandskih čet, ki stražijo strateško važne točke. Sledile so razburjeni množici, izločile voditelje ter jih odpeljale v zapor.

Več resnice v časnike

London, 15. Reuter. — Parlamentarni tajnik zunanjega ministra Lord Douglas je v spodnji zbornici naglasil potrebo medsebojnega sporazumevanja z ZSSR. Nič bi ne moglo to medsebojno sporazumevanje bolj poglobiti, ko nepristranska in resnična časnikarska poročila. Parlamentarni tajnik je bil mnenja, da nič ne bo bitreje odpravilo poplavo alarmantnih vesti iz vzhodne Evrope kakor izvirna in pristna poročila časnikarjev. Izrazil je nado, da bo novinarjem v najkrajšem času dovoljeno potovati na ozemlje, ki je v sovjetskem okupacijskem območju. Vse, kar bi utegnilo pospešiti poznavanje ZSSR in obratno sovjetsko poznavanje naše dežele, lahko računa na podporo vlade.

Pobudo za tako izjavo lorda Douglasa je dal King Hall, ki se je pred kratkim vrnil iz Sovjetske zveze in ki je dejal: Ako nam uspe preosnovati angleško-sovjetski sporazum iz formalnega dokumenta v življenjsko realnost, v stvarno vzajemno razumevanje obeh ljudstev, tedaj se lahko zanesemo, da bo mir na svetu zares zagotovljen.

Vzajemna pomoč ZN

San Francisco, 15. Konferenca v San Franciscu je sprejela načrt o medsebojni vojaški pomoči 50 narodov, ki so člani organizacije za svetovno varnost. Ta načrt ima 4 točke: 1. Zveza za svetovno varnost ima pravico uporabiti proti napadalcu diplomatske, gospodarske in finančne sankcije. 2. Zveza za svetovno varnost ima pravico uporabljati vojno silo članov varnostne organizacije. 3. Zveza za svetovno varnost ima v tem primeru pravico izdati potrebne vojaške ukrepe. 4. Zveza za svetovno varnost lahko uporabi za uničenje napadalca posebne kontingente, zlasti letalske sile. Iz teh točk izhaja, da so pravice Zveze za svetovno varnost mnogo večje, kakor so bile pravice starega Društva narodov.

Sestanek treh

New York, 15. Reuter. «Times» objavlja vest iz Washingtona, da bo sestanek «velikih treh» na Dunaju kmalu po britanskih volitvah.

London, 14. Reuter. «Evening Standard» javlja, da bo Berlin «po vsej verjetnosti» kraj bodočega sestanka «velikih treh». Časopis dodaja: «Čas in kraj konference sta sedaj že dokončno določena, toda še nista bila uradno objavljena». Reuter pristavlja, da se poročilo, da bo Berlin kraj sestanka, v tukajšnjih uradnih krogih ne potrjuje.

Razgovori o novi poljski vladi

Moskva, 15. Reuter. — Včeraj so prispeli z letalom v Moskvo Sigmund Zulawski, prof. Adam Krzyzanowsky in Henry Koloziewski, demokratični voditelji Poljske, da se udeležijo razgovorov o sestavi začasne poljske vlade narodne enotnosti. Prof. Stanislaw Kutrzeba ter še en odposlanec pa sta že v Moskvi kot člana odposlanstva poljskih znanstvenikov.

Hopkins poroča o razgovorih s Stalinom

Washington, 15. NNU. — Šef tiskovnega urada Bele hiše Charles G. Ross je izjavil,, da se je Harry Hopkins takoj po vrnitvi iz Moskve podal v Belo hišo in se tam nekaj minut razgovarjal s predsednikom Trumanom. Ross je izjavil, da je Hopkins predložil Trumanu dolgo pismeno poročilo o svojih razgovorih z maršalom Stalinom. Dodal je še, da bo Truman govoril o rusko-ameriških zadevah na sestanku z novinarji.

Priznajte ljudsko oblast

Pomembna seja naše mestne konzulte - Izločitev faš stov iz policije - Zveza z zaledjem - Osvoboditev priprtih Tržačanov

Snoči ob 18. se je vršila v sejni dvorani mestne palače seja konzulte osvobodilnega sveta za mesto Trst. Predsednik konzulte tov. Pogassi je uvodno omenil z ozirom na razglas maršala Alexandra o uvedbi zakonodaje, ki je veljala 8. sept. 1943, da ni mogoče uporabiti za Trst in Slovensko Primorje isto merilo kakor za ostala italijanska mesta, ker je v Trstu položaj bistveno drugacen kakor v ostali Italiji. Prefektura, županstvo, kvestura in sodišča so veljala za popolnoma fašistične ustanove, ki so bile z vsem svojim aparatom na razpolago nemškim oblastem. Zato prebivalstvo Trsta ne more biti zadovoljno s ponovno uvedbo teh institucij, ce tudi bi se med osebjem izvedlo čiščenje. Prebivalstvo zahteva, da se te institucije v celoti ukinejo in da se ohranijo ustanove, ki jih je postavilo ljudstvo samo.

Predsednik MOS-a o njegovem delovanju

Podal je nato besedo predsedniku Osvobodilnega sveta za mesto Trst tovarišu Piemontesu, ki je prečital obširno poročilo o delovanju sveta v zadnjih dneh. Zadnji dogodki, je izvajal predsednik Osvobodilnega sveta, posebno pa demonstracija reakcije dne 12. junija so napotili svet, da poglobi svoje delo za zaščito pravic ljudskega predstavništva, ki je bilo svobodno izvoljeno od velike vecine tržaškega prebivalstva. Odposlanstvo sveta je obiskalo poveljnika XIII. Armadnega zbora generala Eveja ter zahtevalo, da se svetu in konzulti čimprej prizna z zavezniške strani zakonitost in da se vse institucije očistijo fašistov, predvsem pa da se prizna Narodna zaščita. Odposlanstvo je obiskalo tudi zavezniškega guverneja za «Julijsko Krajino» polkovnika Armstronga ter mu obrazložilo položaj, enako guvernerja Trsta majorja Palottija, ki ga je povabilo tudi na današnjo sejo. Major Palotti se je za povabilo zahvalil, izjavil pa je, da se seje ne more udeležiti, ker se med ameriškimi, angleškimi in jugoslovanskimi predstavniki se vodijo razgovori o bodoči obliki uprave mesta Trsta.

Narodna zaščita in Ljudsko sodišče

O poročilu se je razvila krajša debata, v kateri so govorniki naglasili da mora predstacništvo trcaškega ljudstva vztrajati pri tem, da jih zavezniki v celoti priznajo kot zakonite predstavnike. Predstavništvo ne sme dovoliti ukinitve Narodne zaščite, temveč mora obratno zahtevati njeno ojačenje, posebno še, ko so zavezniška oblastva uvidela, da v nobenem primeru ni mogoče spraviti ponovno v službo karabinjerje in kvesturine, ki jih ljudstvo sovraži kot izrazite predstavnike fašističnega režima in proti katerim se je dolga leta borilo. Dosedanji dogodki po 12. junju so dovedli do tega, da ostane Narodna zaščita se nadalje na svojih mestih dasi so jih nameravali razorožiti, toda boriti se bo treba še nadalje, da se moč Narodne zaščite poveča. Ljudstvo in njegovo predstavništvo ne smeta dovoliti, da se odstrani katerikoli kamen iz zgradbe narodne oblasti. V to zgradbo spada tudi ljudsko sodišče, katero je ostalo sicer še nadalje v funkciji ter sme zbirati podatke o vojnih zločincih, ne sme jim pa več soditi. Ljudstvo zahteva, da se ljudskemu sodišču vrne takoj popolna sodna oblast.

Vprašanje prebrane

V debati o slučajnostih se je razvila daljša razprava o polozaju prebrane Trsta. Angleško poveljništvo je dalo doslej na razpolago samo moko za nekaj dni, nadaljni položaj pa je zelo negotov, ker poveljništvo zatrjuje, da obstojajo velike prometne tezave in da mora prehranjevati tudi druga italijanska mesta. Posebno težak položaj je nastal v prehrani revnejšega prebivalstva, ker imajo ljudske kuhinje, ki so dajale hrano 8000 revnejšim Tržačanom, hrane samo še za nekaj dan. Govorniki so prosili konzulto, naj ovozovi zavezniške predstavnike na javno obljubo, da bodo oni prevzeli skrb za prehrano mesta. S tem v zvezi naj zahteva, da zavezniška oblastva dovolijo neoviran promet z vsem tržaškim zaledjem, od koder dobiva Trst velik del hrane in drv za kritje svojih potreb.

Z velikim odobravanjem je konzulta sprejela predlog, naj se pri zavezniški vojaški oblasti izposluje, da se v zavezniških uradnih nazivih ne imenuje Trst z zaledjem «Julijska Krajina», temveč da se imenuje Trst in Slovensko Primorje.

Z enakim odobravanjem je bil sprejet predlog, naj osvobodilni svet zahteva od zavezniškega vojaškega poveljništva, naj ukrene vse potrebno, da se begunci, ki so pribežali v Trst iz bombardiranih italijanskih krajev, vrnejo čimprej na svoje domove. Predlagatelj je dobil pojasnilo, da se vodijo v tem oziru pogajanja in da bo te dni že 12.000 beguncev zapustilo Trst ter so vrnilo v Italijo.

Konzulta je sprejela soglasno in z odobravanjem sklep, da mora zavezniško poveljništvo prepustiti vodstvo gledališča «Verdi» in trčaškega radia predstavnikom mesta, ker se skušajo s pomočjo zavezniške uprave tudi tja utihotapiti fašistični elementi.

Utemeljene zahteve ljudskih množic

Z dolgotrajnim ploskanjem je konzulta sprejela predlog, da se odpošlje zavezniškemu poveljniku pismo, v katerem naj se izrazijo želje današnjih manifestantov. Te želje so naslednje: Da se ohrani in ojači Narodna zaščita, ker je sestavljena iz ljudi, ki so se dolgo in težko borili za osvoboditev skupno z zavezniki; da se onemogoči vrnitev na stara službena mesta vsem karabinjerjem in kvesturinom, ker so to sami vojni zločinci; da se pospešijo aretacije fašistov in njihovih pomagačev; da se Trstu omogočijo z vsemi sredstvi zveze z njegovim zaledjem; da se Osvobodilni svet takoj prizna kot zakonita institucija in se mu omogoči razviti delo, ker je osnovan na načelih atlantske listine; da se takoj osvobodijo meščani, ki jih je angleška vojaška policija danes zaprla. ——

Seja konzulte je bila izraz prevega mišljenja tržaškega meščanstva ter italijansko-slovenskega bratstva trčaškega ljudstva, ene največjih pridobitev skupne osvobodilne borbe.

Zadnji boji za Berlin

Maršal Žukov razlaga novinarjem, kako je potekala bitka za Berlin

Berlin, 15, Tass. — Vrhovni poveljnik sovjetskih okupacijskih čet v Nemčiji maršal Žukov in pomočnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve ZSSR Višinski sta se sestala s sovjetskimi in tujimi novinarji. Maršal Žukov jim je odgovarjal na številna vprašanja, ki mu jih je pismeno predložila skupina angleških, ameriških in francoskih poročevalcev. Med drugimi so novinarji vprašali, kako je potekala bitka za Berlin. Maršal Žukov je povedal sledeče, doslej še neobjavljene podrobnosti ob zaključni bitki za Berlin.

Ogromne priprave

Bitka za Berlin je bila odločilnega pomena. Nanjo smo se zelo resno pripravili. Za to bitko smo zbrali zadostna sredstva in napravili načrt za operacije. Koncentrirali smo ogromno opreme, letal, tankov in topov, da bi zlomili sovražnikov odpor v najkrajšem času ter naglo zavzeli mesto.

Operacije smo pripravili zelo premišljeno in podrobno. Posebno pozornost smo posvetili sodelovanju vseh vrst orožja. Nemci so pričakovali napad. Ker smo bili mnenja, da ga pričakujejo prav gotovo v smeri proti Berlinu, smo zelo dolgo premišljevali in razglabljali o izvedbi našega napada in kako bi sovražnika čim bolj iznenadili. Ker sem hotel Nemce čim bolj presenetiti, sem kot poveljnik izbral nenaden nočni napad na vsem bojišču. V prvi vrsti sem izvedel močno artilerijsko pripravo, ki jo po pripovedovanju ujetnikov Nemci niso pričakovali. Mislili so sicer, da bomo napadli ponoči, niso pa pričakovali, da bo napad tako močan.

Topniški pripravi je sledil nočni napad tankov. V ta napad smo vrgli nad 4000 tankov, ki jih je podpiral ogenj iz 22 tisočev topov in možnarjev, dočim je iz zraka napadlo do 5000 letal, ki so začela z operacijami ponoči. Letala so plula nad bojiščem v valovih. Ponoči je odletelo 1000 letal, ostala pa zjutraj in popoldne. V 24 urah so napravila nad 15.000 poletov. Tankom smo pomagali ponoči najti pravo smer na ta način, da so letala svetila z žarometi, kar se doslej se nikoli ni zgodilo. To je bilo dne 20. aprila. Z uporabo te nove metode smo nameravali ne samo osvetliti pot našim tankom in pešcem, temveč tudi oslepiti sovražnika, da ni mogel natancno streljati. Na frontnem odseku dolgem 200 metrov v smeri glavnega napada smo uporabili 200 žarometov.

Omeniti je treba, da je prišlo mnogo napadov iz različnih smeri. Kakor smo imeli v načrtu, tako je bil izveden naš napad nepričakovano in je deloval na sovraznika kot bomba. Nemci niso pričakovali tako močnega sunka in odpor je bil naglo zlomljen.

Uničenje nemških rezerv

Ko je sovražnik uvidel, da je njegova obramba prebita, je vrgel v obrambo vse rezerve iz berlinskega področja in je odtegnil celo nekatere garnizijske enote iz samega Berlina. To je bila huda napaka. Bližajoče sovražnikove rezerve smo uničili v čelnih bitkah z našim letalstvom in tanki. Tako so sovjetske čete prodrle do Berlina. Mestna obramba se je poskušala držati na številnih mestih, zlasti pa protiletalska obramba, ki je prisilila naše letalske sile, da so delovale predvsem v veliki višini. Ker so Nemci premestili svoje čete z berlinskega področja, kjer je bila tudi pripravljena obrambna črta, se sovražnik ni mogel več upirati našemu napadu.

Bogata vojna izkustva

V bitki za Berlin se je borilo nad pol milijona Nemcev. Od tega števila smo jih ujeli nad 300.000, okoli 150.000 je bilo ubitih, dočim je bil ostanek razpršen. Mislim, da so bile berlinske operacije dokaj uspešne. (Prisotni novinarji so se začeli smejati in navdušeno pritrjevati). Naše čete so se mnogo naučile v tej bitki in si pridobile bogata izkustva, zlasti v nočnih akcijah.

O poljskem vprasanju

Za razumevanje problemov o Poljski je nujno potrebno poznanje nekaterih dejstev iz preteklosti. Se od srednjega veka sem je bilo vse poljsko življenje, gospodarsko in politično, v rokah plemičev in fevdalnih veleposestnikov. Živeli so bogato in v sijaju. Po bogastvu in blesku so se lahko kosili z zapadnoevropskim plemstvom. Družine kot Radzivili, Volinski, Leščinski itd. so se vezale krvno z najvišjimi, tudi kraljevskimi rodbinami zapada.

Mnogo sijaja in bogastva na eni strani je imelo za posledico veliko revščino na drugi strani. Preprosto poljsko ljudstvo je tlačanilo, živelo po ilovnatih kočah, brez upa v napredek, brez možnosti izobrazbe.

Preko Poljske so šle važne trgovske poti iz Rusije na zapad in obratno. Zato so se na Poljskem naselili razmeroma številni Židje, rojeni trgovci. Toda nizka kupna moč širokih slojev prebivalstva je bila kriva, da se je znaten del židovskega prebivalstva zelo slabo preživljal.

V splošnem gledano sta torej poljsko prebivalstvo tvorili dve skupini: plemiško fevdalna, po številu neznatna, po moči silna na eni strani ter najemniško meščanska, po številu večinska, po moči nepomembna.

V neštetih zgodovinskih spremembah, ki jih je prav Poljska za radi svoje lege toliko doživela, se je prva skupina vselej dobro znašla, druga pa vedno trpela, naj je prišel v deželo kaksenkoli gospodar. V želji, da se obdrži na površju, je morala prva skupina zastopati casu in okoliščinam primerno stališče v političnih, verskih in gospodarskih problemih.

Reakcija po prvi svetovni vojni

Po prvi svetovni vojni je ta skupina z malenkostnimi izjemami držala vso vlado samostojne Poljske v svojih rokah. Zavzemala je vsekozi protisovjetsko stališče. Tudi v začetku druge svetovne vojne se je izkazala poljska vlada za izrazito protisovjetsko, zato tudi ni hotela ničesar slišati o obrambnem paktu s Sovjetsko zvezo, dasi bi bil ta pakt edino pametni korak spričo preteče nevarnosti od strani Hitlerja. Bila je ta vlada tudi protiljudska, ker se je bala agrarne reforme bolj ko vsega drugega. Bila je protidemokratska, zato je neprenehoma utesnjevala po prvi svetovni vojni pridobljene demokratske svoboščine. Od časa do časa je bila tudi protižidovska, protipravoslavna, hiperkatoliška, kakor je pač bolje kazalo. Kakor vidimo, je kazala ta skupina vse poteze izrazitega nazadnjaštva in zato jo bomo dalje imenovali kar reakcionarno skupino. Se več lahko rečemo. Bila je protinarodna in se je zato manj brigala za narodno utrjevanje svoje zapadne meje, ker od tam ni prihajala nevarnost za agrarno reformo, poudarjala pa je poljsko narodnost tam, kjer je sploh ni bilo, namreč v Ukrajini, kjer pa so bila največja in najbogatejša veleposestva. Se danes ta skupina simbolično izteguje roke po Ukrajini s tem, da vsak dan iz Londona začenja oddajo v poljskem jeziku z uvodom — «Tukaj govori radio Varšava, Lodz, Katowize, Minsk, Baranovići», od katerih sta zlasti zadnji dve mesti globoko za Curzonovo linijo. Kakšen anahronizem v primeri s dejanskim stanjem!

Preveč bi bilo, če bi hoteli našteti, kakšno je bilo celotno delo reakcije v tej vojni. V kratkih potezah sledeče: Vojna z Nemčijo brez Rusije, toda z britansko pomočjo. Vojna je bila kmalu izgubljena. Vlada je zbežala v London. Tudi znaten del vojnih sil je potegnila za seboj. V Londonu je nadaljevala protisovjetsko politiko. Doma pa je ljudstvo trpelo strahote nemškega suženjstva. Kljub trpljenju in žrtvam je pomagalo unicevati okupatorja v partizanskih bojih. Ko je sovjetska vojska osvobodila večji del Poljske, je bilo ljudstvu dano, da si izbere vodstvo in si ga je izbralo v obliki lublinskega komiteja, ki se je pozneje razširil v začasno demokratično vlado Poljske. Ta si je postavila za cilj prijateljske odnošaje s Sovjetsko zvezo.

Dvojnost vlade, ene domače začasne, druge oficielne, emigrantske, je odprla vrsto vprašanj. Po sklepih v Jalti naj bi prišlo do rešitve tega mučnega problema na ta način, da se začasna vlada razširi z demokratskimi elementi v emigraciji in doma. Pri tem pa so nastopile težave. Vpogled v njih problematiko si bomo mogli najlažje ustvariti z raznimi citati iz govorov, člankov in izjav, ki so bili ob tej ali oni priliki o tej zadevi objavljeni.

Sovjetsko-poljsko prijateljstvo

Na zasedanju splošnega kongresa poljskih kmetov je 22. maja t. l. govoril delegat Gomolka: Proti demokratični Poljski nastopa edino le klika, ki je pred septembrom 1939 vladala poljskema narodu in bila zakrivila poraz: ki je res stopila v vojno, toda le za obrambo sebičnih interesov. V svojem pohlepu po oblasti se ni ustavila pred nobenim zločinom in lažjo.

Ruševine Varšave niso samo delo nemških rok, temveč tudi poljske reakcije. Varšava je zasledovala politične in ne vojaških ciljev. Reakcionarji se dobro zavedajo, da jih velika večina poljskega naroda sovraži in da si je začasna vlada pridobila v deželi neomajen položaj. Poudaril je zgodovinski pomen sovjetsko-poljskega dogovora o prijateljstvu, medsebojni pomoci in povojnem sodelovanju.

Istega dne je tajnik kmečke stranke Kozicki izjavil: «Predvideni programi za zboljšanje razmer v predvojni Poljski so ostali samo krpa papirja. Vlade reakcionarne Poljske niso hotele dati kmetom niti zemlje niti izobrazbe. Šele pod vodstvom narodno poljskega odbora in začasne vlade je bilo mogoče uresničiti dano težnjo in zahtevo poljskih kmetov po agrarni reformi». Glede zunanje politike je dejal, da si je kmečka stranka zastavila za nalogo utrjevanje miru in neodvisnosti Poljske, jačenje solidarnosti slovanskih narodov pod vodstvom Sovjetske zveze. V imenu poljskih kmetov je kongres odločno in ogorčeno ožigosal delovanje reakcionarjev Rackiewicza in Arciscevskega.

Zemljo kmetu!

Minister za poljedeljstvo v začasni poljski vladi Bertold je 6. maja t. l. v Varšavi med drugim navedel: «Do 12. januarja 1945., je bilo po agrarni reformi razdeljenih 4,242.949 ha zemlje, ki je bila prej last 7 tisoč veleposetnikov (preko 600 ha na posameznika). Od tega je prišlo v državno last 1,844.771 ha. Drugo, to je 2,398.178 ha pa je bilo razdeljeno 302.893 družinam, od katerih so bila nekatere sploh brez zemlje, druge pa so je imele premalo.

Ta delitev zemlje je glavni razlog za nepopustljivost reakcije. Tu je vozel za njen antisovjetizem, za njeno fašistično miselnost, za njeno protiljudsko delovanje.

Na istem zasedanju je delegat Kurpievski pripomnil — «Duša Poljakov je težko prizadeta, ker za Poljsko ni bilo mesta v San Franciscu... Mi vemo, da so tega krivi naši reakcionarji v Londonu. Poljaki to toliko težje občutimo, ker smo s svojim delovanjem mnogo pripomogli k uničenju Hitlerjeve Nemčije».

Timesovo priznanje

Pa tudi iz zaveznških krogov na zapadu so večkrat padle odkrite besede proti emigrantom. Londonski «Times» je pisal v zvezi s poljskim vprašanjem — «Sovjetska zveza je prepričana, da je zmaga nad Hitlerjem odpravila nemško nevarnost za mongo pokolenj. Zato ne bo dovolila niti najmanjše možnosti, da bi vstala v Vzhodni Evropi kakršnakoli druga država, ki bi, morda celo podpirana od zunaj, postala izvor nevarnosti za Sovjetsko zvezo. Zato Rusija ne zaupa nikakim predlogom o vključenju sovražnih ali samo potencieln sovražnih elementov v poljsko vlado. ...Na nesreco daje ravno delovanje gnile poljske administracije v Londonu vzroke za take sumnje. To je treba priznati. ...Zanimivo je, da intriganti, ki obsojajo iskreno sodelovanje zaveznikov v poljskem vprašanju, popolnoma pozabljajo poljski narod, ki je že jasno in nadvomno izjavil, da hoče biti sam gospodar svoje usode in živeti v prijateljstvu s Sovjetsko zvezo».

Napačni računi in sločinski

Napačni računi in zločinski naklepi

Kake globoke utemeljene so navedene izjave «Timesa» in kakšnih intrig je reakcija sposobna, nam deloma odkrivata sledeča članka: Cummings je 18. maja priobčil v časopisu «News Chronicle»: Londonska poljska vlada v polnem nepoznanju naše psihologije upa, da bo našla podporo pri nekaterih konzervativnih članih parlamenta, katerih spošni vpliv je mikroskopsko majhen in v tem upu računa, da bo v bližnji bodočnosti prišlo do sporov med Anglijo in Rusijo. Upajo se celo govoriti o tem s polno resnostjo. Cummings je obsodil tako mišljenje, še bolj pa spremembe poljske emigrantske vlade, ki teže za tem, da jo spremene v vodilno središče proti Sovjetski zvezi. Prezident Rackievisc je celo pozval bivšega vrhovnega poveljnika poljskih sil Sosrokovskega iz Kanade z namenom, da bi ponovno prezel, vrhovno poveljstvo nad poljskimi četami. Prav tako naj bi dobila važne vloge Bor-Komorovski, znan iz varšvske tragedije, ter Anders — vse sama protisovjetsko orientirana imena. Dalje zamerja Cummings — listu «Dzennik Polski», ker je snel masko in postal odkrito protisovjetski list. Spodtika se avtor članka tudi ob sumljivo naraščanje poljske emigrantske armade. Koncem leta 1944. je štela 150 tisoč mož, sedaj pa 300 tisoč. Odkod? Poljska reakcija zastruplja s propagando prisilne delavce v Nemčiji in jih spravlja v svojo armado. Dalje se pritožuje Cummings glede postopanja pri repatriarciji poljskega prebivalstva ki je prišlo pod zavezniško oblast zapadnih zaveznikov. Tega je okoli 2 miljona. Reveži bi hoteli domov, londonski emigranti pa jih silijo, da čakajo na svojih mestih. Ob koncu zahteva Cummings na se poljska emigrantska vlada prenehа igrati z ognjem.

Popolno protizavezniško stališče pa je pokazal v Clevelandu izhajajoči list «Vladomoszci podzenni», ki kar takole pravi: «Zadinjer!» države imajo sedaj tak položaj, da bi se mogle spraviti n ad boljševike. Pozneje se bo položaj spremenil v škodo Amerike in naloga, da se boljševizem uniči, bo delala mnogo več preglavic. Upajmo, da bodo voditelji Zedinjenih držav to razumeli.»

Poljski odgovor Zaupanje ljudski vladi

Na tako umazane pozive k tretji svetovni vojni poljska začasna vlada molči in dela. Sploh je najboljši način odgovorov na take naklepe delo. 6. V. t. l. je mogel minister za industrijo v začasni poljski vladi, Minz izjaviti: Če primejamo tempo obnove v Belgiji, Holandiji, Franciji, Grčiji, lahko ugotovimo, da mi mnogo hitreje in z manj žrtvami celimo rane kot omenjene države. To je dokaz, da ljudstvo zaupa naši vladi. Če pa ljudstvo zaupa svoji vladi, je s tem vse dosežene.

Prav te dni se vrše konference za končno rešitev poljskega vprašanja. Zelo verjetno bodo pri tem nastapile še mnoge težave. Toda demokratična začasna poljska vlade je svojega uspeha sigurna. Ljudje kot so Soskovski, Arziscevski, Bor-Komorovski, Rackievisc itd. so že izginile z sluzbenih seznamov, ki prihajajo v poštev za sestavo vlade. Morda se bodo še kje pojavili, toda v domači poljski zemlji nikdar več. Poljski narod je prenehali biti narod «šlohčičev», postal je narod delavcev, kmetov in kot tak temelji kamen miru v Evropi. Wt-dso o.«- cmfwyp vbgèqj bgènn

Teritorialne zahteve ČSR

Vprašanje odselitve Nemcev in Madžarov iz Češkoslovaške

London, 15. R. — V govoru, ki ga je imel včeraj po praškem radiju, je češkoslovaški podtajnik za zunanje zadeve dr. Vlado Klementis očrtal češkoslovaške teritorialne zahteve nasproti Nemčiji, ki bodo kmalu predložene zaveznikom. Češkoslovaška želi, da se vključi v njeno območje Kladno ter da se popravi meja na področju okrog Hulčinskega in Ratibora.

Govornik je izjavil, da je bilo področje Kladna jugovzhodno od Bratislave priključeno k Nemčiji samo zato, da se zabije klin v bok češkoslovaškega ozemlja. Češkoslovaška vojska bi to področje zasedla na podlagi medzavezniškega sporazuma o zasedbi Nemčije, ki določa zasedbo teh ozemelj po zavezникih, ki so sodelovali v vojni.

Klementis je nato govoril o izgonu Nemcev in Madžarov iz Češkoslovaške. Izjavil je, da bo Nemcem, ki so podpirali Cehe in Slovake v borbi proti nacizmu pred in po monakovskem sporazumu, dovoljeno ostati na Češkoslovaškem.

Praga, 15. Tass. — V skladu z odločitvijo češke vlade je minister za narodno vzgojo izdal ukaz, da se takoj zaprejo vse nemške šole in drugi nemški vzgojni zavodi v Češkoslovaški, prav tako nemški učiteljski tečaj. Ta ukaz bo ostal v veljavi do končne rešitve nemškega problema na Češkoslovaškem.

Zemlja kmetu in delavcu

Praga, 15. NNU. — Češka vlada bo predložila predsedniku Benešu zakon o zaplembi nepremičnin vseh onih, ki jih vlada smatra za sovražnike Češkoslovaške. Ministrski predsednik Fierlinger je to danes objavil po praškem radiju. Fierlinger je dejal, da pripada zemlja delavcem in kmetom in da bi se morala razdeliti med one, ki jo najbolj potrebujejo. Rekel je še, da je češki narod sit tujih gospodarjev in njih sodelavcev.

Že na dopust

London, 15. Reuter. Luksemburški radio je ponoči javil, da bodo osvobojeni nemški vojni ujetniki šli za mesec dni na dopust, da obiščejo svoje družine. Dobili bodo živilske nakaznice in se privadili na civilno življenje, potem pa se bodo morali vrniti na delo. Uporabljeni bodo v industriji, kjer je pomanjkanje delavstva. Obvestilo dodaja, da demonstracije za vračajoče se ujetnike niso bile dovoljene.

Tajna oddajna postaja v Nemčiji

Wiessbaden, 15. AP. — Zavezniški vojaški tehniki se trudijo, da bi izsledili nemško tajno oddajno postajo, ki že nad dva tedna oddaja vsako noč o polnoči z namenom, da poživi legendo o «Hitlerjevi junaški smrti». Zdi se, da oddaja ta postaja v okolici Weissenburga, severno od Augsburga na Bavarskem.

Zaupamo maršalu Titu

Tisočglave množice manifestirajo po goriških vaseh in trgih za našo narodno oblast - z zastavami in transparenti po svobodnem Tolminu

Dan za dnem se zbira zavedno ljudstvo ter prihaja v povorkah s transparenti v svobodni Tolmin. Tudi v torek je prišlo okrog 2000 ljudi z vzkliki: «Tito je naš! Na naši zemlji se je borila in prelivala kri samo Jugoslovanska armada, zato jo zahtevamo nazaj!» Naše matere in dekleta, celo naši najmlajši pionirčki so prišli iz najbolj oddaljenih hribovskih vasi s svojimi starimi mamicami. To so ljudje iz tistih krajev, ki so največ pretrpeli spričo divjanja okupatorja, ki so največ žrtvovali za našo borbo. Ravno ti ljudje, ravno te žene in matere znajo najbolje ceniti naše žrtve in zato ni čudno, da so prišli manifestirat svojo ljubezen do naše oblasti in do naše vojske.

Pretresljiv je bil dogodek, ko je neka stara mamica stopila h komandantu mesta in vprašala, kje so njeni sinovi, ki so se borili v vrstah borcev za svobodo. Dejala mu je: «Moji sinovi so se dolga leta kot partizani borili v teh krajih, osvobodili so nas in danes morajo oditi. Hočem, da ostanejo tukaj!» Tovariš komandant si je pojasnil, da so se oni dolga leta borili pod vodstvom maršala Tita in se zato tudi sedaj umikajo po njegovem povelju. Mamica je dejala: «Če je pa tako, potem mora biti pa že prav. Ni se mi treba bati. Le našemu velikemu vodji maršalu Titu se imamo zahvaliti, da smo bili osvobojeni, njemu moramo zaupati, ker nas gotovo vodi po pravi poti.»

Povorke so se vedno bolj večale. Ljudstvo je zahtevalo, da morajo iti v Zatolmin po Gradnikovo brigado. Zatolmin se je napolnil do zadnjega kotička z manifestanti, ki so obkolili borce Gradnikove brigade. «Gradnikovo brigado» hočemo nazaj v Tolmin. Mi hočemo naše borce!» Toda komisar Gradnikove brigade jim je povedal, da njihovi želji ne morejo ustreči, ker se morajo ravnati po poveljih, ki so jih dobili, ker so vojska, ki pozna disciplino. Mi smo izpolnili povelje maršala Tita, ker se zavedamo, da je pravilno, kar nam on zapove.

Borci Gradnikove brigade so vseeno spremljali množico do sredo poti proti Tolminu, da so ustregli želji ljudstva. Od tam so se vrnili in izpolnili svojo vojaško dolžnost. Ljudstvo pa je s pesmijo in vzkliki nadaljevalo svojo manifestacijo.

S pesmijo po Sv. Luciji

V nedeljo ob 4. popoldne se je zbrala na trgu pri Sv. Luciji velika množica iz bližnjih in daljih vasi, ki je svetu pokazalo z navdušeno manifestacijo, kako hrepeni in želi priključitve k Jugoslaviji.

Vsaka vas je prišla s svojimi zastavami in ko je bila večina že zbrana, se je množica v povorkah razvila po ulicah ter neprestano vzklikala Jugoslovanskih vojski, maršalu Titu, maršalu Stalinu itd. Vedno znova in znova je zahtevala priključitev k Jugoslaviji. Naši najboljši sinovi in hčerke so žrtvovali življenja za našo svobodo, zato naj bodo njihovi grobovi mejniki naše domovine. Množice so prepevale partizanske pesmi. Ob zaključku manifestacije so se zopet zbrali na trgu ter zaključili manifestacije z himno «Hej Slovani».

Manifestacije, kakor je bila ta dan, naša napredna vas še ni videla. Po 25 letnem suženjstvu pod fašističnimi krvniki smo dali duška naši volji ter brez agitacije in vabil pokazali, kaj hočemo in kakšna je naša volja.

Ajdovščina na delu

Pred dnevi je bila v Ajdovščini druga seja narodne skupščine ob obilni udeležbi. Sejo je otvoril tov. predsednik, nato pa je podal politični referat tov. Jurca, ki je v svojem referatu poudaril potrebo tesnega sodelovanja z italijanskimi antifašisti. Dejal je: «To danes najbolj bode reakcijo v Italiji, ki skuša na vse načine zanetiti spor med Slovenci in Italijani, ki prebivajo na ozemlju Primorske». Po njegovem referatu se je razvila živahna debata. Sledilo je poročilo tajnice IO o prvem zasedanju okrajne narodne skupščine.

Na drugi seji narodne skupščine je bilo sklenjeno: 1. da se bodo v vsem podprle po vojni prizadete družine, 2. da se bo preskrbelo kmečko orodje, 3. da se napelje elektrika v nekatere vasi v okraju. Na seji so bili potrjeni novi člani IO in poslane resolucije PNOO za Slovensko Primorje v Trstu in maršalu Jugoslavije Josipu Brozu-Titu.

Idrija v zastavah

V torek ob sedmih zvecer se je zbrala na športnem travniku ogromna množica Idrijčanov in okoličanov s slovenskimi, italijanskimi in jugoslovanskimi zastavami. Hiše po vseh ulicah so bile okrasene s cvetjem in zastavami. Tovariš podpredsednik okrajnega izvršnega NOO je nagovoril zbrano množico in ji prikazal položaj Primorske. Po končanem govoru in ovacijah se je množica v povorkah razvila s travnika po ulicah proti trgu maršala Tita. Vso pot je navdušeno vzklikala in prepevala partizanske pesmi. Na trgu maršala Tita je manifestante nagovorila tovarišica, ki se je ravno takrat vrnila iz II. kongresa SPZZ. Izrocila je vsem tople pozdrave vseh jugoslovanskih mater. Množica jo je pozdravila tako navdušeno, da ni mogla do besede. Matere so ji s solzami v očeh pritrjevale. Ljudstvo je zahtevalo, da se takoj izpustijo naši interniranci, ki jih zavezniki še zadržujejo, da naj se vsi zločinci, ki se še skrivajo pod katerokoli zaščito, takoj izrocijo ljudskemu sodišču.

Popis kmetskih gospodarstev

Da bomo dobili natančen pregled splošnega kmetijskega stanja in se bo na ta način lahko pripravil načrt za obnovo, se morajo vsi poljedelci in vodje kmeckih podjetij (državnih, deželnih, občinskih in zasebnih) javiti pri odsekih za kmetijstvo pristojnih krajevnih NOO, da bodo tam podali popis svojih posestev.

Popisovanje se nanaša na sedanje in prejšnje stanje kmeckih his in njihovih prebivalcev, koliko pšenice, rži, ječmena, ovsa, prosa, koruze, krompirja in fižola so povprecno posejali prej in sedaj, koliko govedi, prašičev, konj, oslov, mezgov, ovc, koz in panjev posedujejo sedaj in koliko so jih imeli prej, koliko poljedeljskega orodja (rovač, kos, srpov, lopat, vil itd.) potrebujejo za leto 1945., koliko odstotkov zemlje niso letos posejali oziroma zasadili.

Predstaviti se bo treba od 8h do 12h in od 15h do 19h v dneh od 15. do 21. junija 1945.

Poljedelci naj se z ozirom na začetno črko priimka, predstavijo po sledečem vrstnem redu:

črke A, B, C, Č 15. junija; D, E, F, G, H 16.; I, J, K, L, M, N 18.; O, P, Q, R, S, Š 19., T, U, V, W, Z, Ž 20.; zamudniki 21. junija.

Poljedelci naj se predstavijo pri krajevnem NOO vasi, kjer imajo svoja posestva. Če imajo več kmetij (koloni v raznih občinah), se mora vodja posestva predstaviti v vsaki občini posebej, da tam posamic podpише dotične kmetije (oziroma kolonije, ne glede na to, kje je gospodar posestva). Če pa je posestvo razdeljeno tako, da zemlja pripada dvem ali več občinam (krajevnim NOO), mora poljedelec popisati kmetijo, oz. podjetje pri tistem KNOO, v katerega območje spadajo kmecka poslopja.

Poljedelci, ki imajo sedež svojega podjetja v vaseh: Ločnik, Gradišče, Podgora, Pevna, Oslavje, St. Maver, Podsabotin, Podsenice, Solkan, Kronberg, Loka, Ajševica, Stara gora, Šempeter, Vrtojba, Volčja draga, Bukovca, Štandrež, se morajo predstaviti pri svojih KNOO.

O tocnosti popisov se bo izvrsil strog pregled. Vsakdo, ki ga zadene dolžnost popisovanja in bi se branil izpolniti jo ali pa bi vede in namenoma dal neresnične ali nepopolne podatke, bo zapadel strogim kaznim, ki so zato dolocene.

Goriško gozdarstvo

Organizacija gozdarske uprave - Drva in gradbeni les za Gorico - Mali kmečki domovi

Organizacija gozdarske službe v Goriškem okrožju se nadaljuje. Pri okrožnem in okrajnih NOO posluje jo odseki za gozdarstvo, krajevni NOO pa imajo samo poverpenike za gozdarstvo. Njihova dolžnost je nadzorstvo nad vsemi gozdovi in pa dvig gozdarstva. Izven imenovanih odsekov pa posluje pri pokrajinskem NOO kot poseben organ Uprava državnih gozdov Slovenskega Primorja. Sedež te uprave je v Gorici, ker je v Goriškem okrožju pretežni del državnih gozdov na Primorskem. Okrožni odsek za gozdarstvo je skupno z upravo državnih gozdov prevzel urade in osobje bivše gozdne milice v Gorici, kolikor je to osobje ostalo kot nekompromitirano na svojih mestih in se javilo k delu. Stevilno je gozdarsko osobje, ki se je aktivno udeležilo osvobodilne borbe, vendar zaradi njih številnosti krijejo skoraj vse potrebe v krajih, ki niso preveč opustošeni. Za potrebe hudo ali popolnoma razdejanih naselij pa že dela več velikih žag, ostale pa bodo v kratkem začele obratovati.

Žaga v Ajdovščini izdelje v serijah lesene hiše za pogorelce. Te hišice, imenovane «mali kmečki domovi», so popolnoma lesene, z dvojnimi stenami in pokrite z valovitim eternitom.

Med naloge, ki so trenutno najbolj nujne, spada v sodelovanju z odsekom za prehrano in preskrbo organiziranje preskrbe civilnega prebivalstva z drvmi. Najbolj pereča je preskrba Gorice. Prve potrebe Gorice je kril pred vsem državni gozd Panovec, ki leži v mestnem območju. Začel pa se je tudi že dovoz iz privatnih gozdov. Za pospešitev in pomoč pri izdelavi drv po privatnih gozdovih bo odsek za prehrano in preskrbo zasebnikom za vsak na cesti postavljeni meter drv nakazal enodnevni obrok hrane.

Nič manj ali še bolj važna je preskrba stavbnega lesa za obnovo, zlasti za Gorico. Takoj po osvoboditvi so zopet pričele žagati vse male kmečke žage, katerih zmogljivost je posamično zelo majhna, vendar zaradi njih številnosti krijejo skoraj vse potrebe v krajih, ki niso preveč opustošeni. Za potrebe hudo ali popolnoma razdejanih naselij pa že dela več velikih žag, ostale pa bodo v kratkem začele obratovati.

Za ljudsko zdravje

V kobariškem okraju je postavljenih 5 ambulanc, in sicer v Kobaridu, Sužidu, Starem selu, Idrijskem in na Ravnah. Te ambulance so opremljene z vsem potrebnim sanitetnim materialom.

Ambulance obiskuje zdravnik redno dvakrat na teden, ki pregleda siromašno ljudstvo brezplačno. V ambulancah so stalno bolnicarke, ki nudijo prebivalstvu prvo pomoč.

Parada zavezniške mornarice

V četrtek pod noč je britanska mornarica v Trstu priredila parado, ki ji je prisostvovala množica ljudi, ki je priredila britanskim mornarjem navdušene ovacije.

Parada je bila na trgu Unità in se je priredila v proslavo rojstnega dne Nj. V. kralja Jurija VI. Med drugim so izvajali tudi «umik», ki je že preko 200 let star običaj britanske mornarice in ki se v celoti izvaja samo v izrednih prilikah.

Sodelovale so glasbe križark «Ajax» in «Orion» ter mornarji in strelci obeh ladij.

Ob sončnem zatonu je godba zasvirala koračnico «Ostani z menoj!» in nato angleško himno «Bog obvaruj kralja». Med sviranjem se je zastava na balkonu generalnega štaba polagoma spuščala ob vojaškem pozdravu častnikov in mornarjev.

Poslovanje zavezniške policije

Zavezniška vojaška oblast objavlja, da civilno prebivalstvo lahko zahteva v primeru sile pomoč zavezniške policije. Kliče naj štev. 67-52. Vseh 24 ur službujeta tolmač in angleški policaj.

Fašistični kriminalci pred sodiščem

Te dni so bili aretirani sledeči fašistični kriminalci, za katere je v teku redna preiskava. Po končani preiskavi jih bo sodilo ljudsko sodišče:

De Franceschi Raimondo, bivši milicnik v MVSN in od 31.3.1944 član posebnega političnega inšpektorata v via Cologna kot sodelovec Colottijeve bande.

D'Alonso Francesco, član posebnega inšpektorata v via Bellosguardo.

Olivatti Ettore, član posebnega političnega inšpektorata v via S. Michele, ki je bil sestavljen iz skvadristov v službi notranjega ministrstva.

Silli Pietro, član republikanske milice. Sodeloval je pri številnih čistkah v Istri.

Marin Amedeo, rajonski zaupnik fašistične republikanske stranke, preganjevalec Slovencev.

Percacci Casimiro, dobrovoljec v španski falangi, dobrovoljec v delovni službi z nazivom «Leiter».

Ormas Ruggero, skvadrist, nodeloval pri pohodu na Rim, član posebnega političnega inšpektorata v via S. Michele.

Cetineo Giorgio iz Zadra, skvadrist od prvih početkov, član posebnega političnega inšpektorata v via S. Michele, ki so ga tvorili skvadristi v službi notranjega ministrstva. Obtožen je, da je sodeloval pri požigu nekaterih kraških vasi.

Javni tožilec pri Ljudskem sodišču

Javljamo, da naslednji funkcionarji, zaradi čistke med osebjem bivše fašistične kvesture, ne bodo več sprejeti v službo kvesture:

1. dott. Colomba Adolfo, vodja pisarne, glavni komisar, stanujoč v via XXX Ottobre 2; 2. dott. Pone Franco, pomožni komisar, stanujoč v via F. Severo 38; 3. dott. Giaquinto Ulisse, pomožni komisar, stanujoc v via Romagna 46; 4. dott. Aquino Rosario, komisar, stanujoč viale Sonnino 57.

Ljudsko sodišče v Gorici

V torek se je sestalo v Gorici posebno ljudsko sodišce za sojenje fašističnih zlocinov proti obstoju in svobodi ljudstva ter demokraticnim ustanovam. Iz ljudstva izvoljeni sodniki so se sestanka polnostevilno udeležili. Proučili so odlok o vzpostavitvi in poslovanju ljudskega sodišča ter dolcili smernice za bodoce delo. Soglasno so sklenili, da bodo tako priceli svoje delo.

Vlaki in parniki

Odhod vlakov: V Redipulje ob 6.25, v Pieris ob 6.50, v Redipuije ob 18.10, v Postojno ob 6.40, 15.25, v Pulo ob 15.25.

Prihod vlakov: Iz Pierisa ob 7.10, iz Redipulja ob 9.15, iz Postojne ob 9.36, iz Pierisa ob 18.44, iz Postojne ob 19, iz Pule ob 19.

Urnik parnika na progi Milje-Trst, v veljavi od danes: ob delavnikih: Iz Milj v Trst: ob 7, 8.30, 14, 18.50. Iz Trsta v Milje: ob 7.45, 10, 14.45, 19.30. Iz Milj v Scalo Legnami: ob 6, 11.30, 16.45, 17.45. S Scalo Legnami v Milje: ob 6.30, 12.15 (samo ob sobotah), 13 (razen od sobotah), 17.15, 18.20;

ob praznikih: Iz Milj v Trst: ob 13.45. Iz Trsta v Milje ob 14.30. Iz Milj v Scalo Legnami: ob 7, 12.30, 19.30. S Scalo Legnami v Milje: ob 7.30, 13, 20.

Urnik za motorne čolne, ki vozijo med **Trstom in Koprom, Izolo, Piranom, Salvore, Umago in Novigra** dom: Trst-Koper ob 12, Koper-Trst ob 5. Trst-Piran ob 12, Piran-Trst ob 5. Trst-Izola ob 12, Izola-Trst ob 5. Motorni čoln za Izolo, Salvore, Umag in Novigrad odhaja vsak dan ob 5.

PREHRANA

Sepral poroča, da se danes, 16. t. m., dokončno zaključi delitev sladkorja in masti, ki se je pričela 9. t. m.

Danes do 12 ure morajo vsi upravniki obratnih menz dvigniti v občinskem prehranjevalnem uradu odrezke za olje, meso in jestvine.

V teku današnjega dne se morajo vsi voditelji civilnih skupnosti izvzemši bolnic in zdravilišc javiti v občinskem prehranjevalnem uradu zaradi nujnih obvestil.

Pred rešitvijo krize v Italiji?

Rim, 15. NNU. — Na svojem nenadnem prihodu v Rim se je Parri sestal s predstavniki CLN severne Italije in izjavil, da sprejme nalogo, zaradi katere je bil povabljen v Rim. Ob 19,35 je imel razgovor z Bonomijem. Napovedujejo, da mu bo poverjen mandat za sestavo nove italijanske vlade.

• • •

Ferruccio Parri je rojen v Genovi leta 1890. Premoviral je za dr. leposlovja na turinski univerzi. Boril se je v vojni 1915-18 kot infanterijski častnik. Bil je ranjen in odlikovan. Nato je bil urednik lista «Popolo romano», pozneje pa pri listu «Corriere della sera». V Milanu je od vseh pocetkov organiziral tajno protifašistično gibanje. Bil je večkrat zaprt in konfiniran. Po 8. septembru je bil generalni komandant partizanskih odredov v severni Italiji skupno s komunistom Longom in z generalom Raffaelom Cadorno.

Aretirani fašisti

Milan, 15. NNU. — Bivši federale, fašistični zvezni tajnik, znani okrutnež in bivši kapetan arditov Domenici Eremita je bil aretiran v Milanu in bo kmalu prepeljan v Benetke. Znani major Umberto Vannucchi imenovan «mučilec», je bil včeraj prepeljan v Turin iz zaporov v Chivassu. V Milanu je bil aretiran skvadrist Italo Cappani. Agenti politicnega oddelka kvesture v Firencah so aretirali mnogo fašisticnih elementov, ki so se pred kratkim vrnili s severa. Mnogo povratnikov iz fašistične republike je bilo aretiranih v Pietrasanti, Querceti in Pratu.

IZ JUGOSLAVIJE

Kongres protifašistične mladine Balkana

Beograd, 15. Tanjug. Beograjski listi porocajo, da bo v kratkem prvi kongres protifašistcne mladine Balkana. Že na konferenci, ki je bila 10. januarja v Skoplju, kateri so prisostvovali predstavniki mladine Jugoslavije, Grcije, Bolgarije, Albanije in Rumunije, je bilo sklenjeno, da se bo vršil kongres antifašistične mladine Balkana cim bodo prilike to dopuščale. V Beogradu bo v ta namen pripravijalna konferenca, V dneh od 18. do 22. t. m., ki naj pripravi vse potrebno za kongres. Na kongres bodo povabljeni tudi zastopniki vseh medanarodnih mladinskih organizacij na svetu. Prvega kongresa antifašistične mladine Balkana se bo udeležilo 500 izvoljenih delegatov in opazovalcev ter udeležencev vseh balkanskih držav. Na prvem kongresu protifašistične mladine Balkana se bo razpravljalo o vseh vprašanjih, ki so skupna balkanski mladini, o medsebojnem spoznavanju in mobilizaciji vseh mladinskih moči, ki jih naj združena mladina prispeva za ohranitev trajnega miru. Mladina balkanskih narodov je že mnogo storila za zbližanje balkanskih narodov, za njihovo skupno življenje, bratsko sodelovanje in izgradnjo boljše in srečnejše bodočnosti. Mladina je prva povzdignila idejo bratstva, edinstva in enotnosti balkanskih narodov. Mladina teh narodov je tudi sodelovala v veliki osvobodilni vojni na strani mladine Sovjetske zveze, Anglije in Amerike in je v tej vojni dala tudi velik doprinos v krvi in žrtvah in s tem bistveno pripomogla k porazu fašistične Nemčije.

Bratstvo in enotnost mladine Jugoslavije, Grčije, Albanije in Rumunije je eden izmed temeljev miru na Balkanu in v Evropi. Zaradi tega bo obnavljanje in okrepitev tega prijateljstva v veliki meri doprineslo k utrditvi miru na Balkanu in k izgradnji novega življenja vseh balkanskih dežel. Prvi kongres antifašistične mladine Balkana bo obenem tudi izjava, da je mladina pripravljena delati za obnovo svoje domovine in se boriti proti vsem onim, ki to obnovo zavirajo.

Prvi kongres PŽZ v Bosni in Hercegovini

Beograd, 15. Tass. — V Sarajevu je bil prvi kongres Protifašistične ženske zveze v Bosni in Hercegovini. Na njem je sodelovalo 1200 zastopnic, delavk, kmetic in intelektualk. Ob otvoritvi kongresa so bili prisotni tudi predsednik vlade Bosne in Hercegovine Rodoljub Colakovic, člani vlade, člani narodne skupščine s predsednikom na čelu, zastopniki JA, Zveze protifasistične mladine, delavskih strokovnih zvez ter protifašistcnih ženskih zvez iz Srbije, Hrvatske, Makedonije in Albanije. Rodoljub Colakovič je pozdravil kongres in vzpodbujal zastopnike žena k vztrajnemu delu za obnovo dežele.

Generali RA v Subotici

Beograd, 15. Tass. V Subotico so prispeli generali III. ukrajinske fronte z generalnim polkovnikom Garskovim na čelu. Goste so sprejeli in pozdravili subotiški meščani in predstavniki narodne oblasti. Naš narod, ki ga je osvobodila Rdeča armada, je navdušeno sprejel sovjetske generale in jim pripravil navdušen sprejem v mestnem gledališču. V prepolni dvorani gledališca, ki je bila vsa okrašena s sovjetskimi in zaveznišcimi zastavami, je najprej spregovoril Jaramarovič, ki je pozdravil predstavnike Rdeče armade. Nato je govoril Saša Ljubimirovič, politični komisar III. brigade KNOJ-a. Sledila je svečana predstava.

Obnova prometa

Beograd, 15. Tanjug. — Izdelovanje železniških pragov za obnovo prog po celi domovini naglo napreduje. Obnova uničenih naselij, porušenih prometnih zvez in ostalih objektov zahteva ogromne količine in množine gradbena materiala in to v prvi vrsti gradbenega lesa. Poglavitna je obnova železniških prog. Porušene proge domovine zahtevajo nič manj kakor 500.000 železniških pragov. Da se zadosti prvim potrebam, je potrebnega skupaj okoli 123.000 m3 gradbnega materiala. Glavno delo pri obnovi uničenih naselij se vrši na področju Banje pod vodstvom okrožnega NOO. V najtežjih okoliščinah in pomanjkanju gozdnih delavcev je Okrožni narodno osvobodilni odbor za Liko organiziral žensko delavno ekipo, ki naj bi izdelala večjo množino železniških pragov. Junaške liške žene so posekale preteklo zimo pod strokovnim vodstvom 5000 debel za izdelovanje železniških pragov. Podobno delo je bilo izvršeno v Prokuplju. Pod vodstvom NOO so posekali in izdelali 12.000 železniških pragov za popravilo proge Sisak-Zagreb. Okrožni NOO v Kordinu in v Banji dela prav tako v tej smeri. Dela pa se organizirajo tudi v gozdrih taboriščih okoli Nove Gradiške in Vinkovcev.

Na smrt obsojeni ustaši

Beograd, 15. — «Politika» poroča da je vojaško sodišce II. armade pred kratkim sodilo skupino Pavelicevih najbližjih sodelavcev — plačancev. Obsojeni so bili ustaški vodje Mile Budak, ustaški polkovnik Rukavina in izredni predsednik izrednega ustaškega sodišca Vignjevič na smrt na vešalih. Njihovo premoženje je bilo zaplenjeno. Enako so bili obsojeni na smrt in ustreljeni ministrski predsednik Pavelicève vlade Nikola Mandiò in ministri Makanec, Steinfl in Kanki. Tudi premoženje teh je bilo zaplenjeno.

Abdikacija kralja Leopolda?

London, 15. AFI — Kakor poroca pariski radio, bo v treh ali štirih dneh potrjena odpoved kralja Leopolda na belgijski prestol. Pariški radio zagotavlja, da je prejel to vest iz dobro poucenih bruseljskih krogov.

IZ SOVJETSKE ZVEZE

Sovjetski zgled Bolgarom

Moskva, 15. Tass. Dopisnik «Izvestij» je govoril s predsednikom slovanskega odbora v Sofiji Najdenom Nikolovom, ki je prispel v Moskvo k proslavi obletnice ustanovitve sovjetske akademije znanosti. Nikolov mu je izjavil:

Vsi člani našega odposlanstva so člani društva bolgarsko-sovjetskega prijateljstva. Ne želimo samo, da bi spoznali delo sovjetskih znanstvenih ustanov, temveč tudi da bi utrdili naše prijateljske stike z Sovjetsko zvezo. Naše društvo, osnovano l. 1934., je moralo v času vojne opustiti svojem delovanje. Danes smo povzeli delo v mnogo širšem obsegu. Naše društvo izdaja mesečno revijo, odprlo je vrsto predavalnic v najrazličnejših krajih širom Bolgarije, kjer naj se ljudstvo seznani s sovjetsko znanostjo, umetnostjo in kulturo, priredilo je mnogo razstav. Junija bo v predavalnicah univerze v Sofiji 15 razstav o splošnem političnem, literarnem in znanstvenem stanju v Sovjetski zvezi. Bolgari se posebno zanimajo za sovjetsko znanost. Ne samo znanstveniki, temveč splošno najširši ljudski kregi želijo spoznati njene uspehe. Upam, da bo naš osebni stik s sovjetskimi znanstveniki in predstaviki znanosti in kulture v Sovjetski zvezi močno utrdil zveze med našimi ljudstvi, je zaključil Nikolov.

Obnova v moskovski oblasti

Moskovska oblast bo letos zaključila obnovo vseh kolhozov, ki so bili poškodovani za časa nemške okupacije.

Nemški osvajalci so sežgali in uničili nad 2000 vasi samo v moskovski oblasti. Okrog 42.000 kmečkih hiš in poslopij ter 40.000 javnih stavb je bilo popolnoma uničenih. Obnova vseh teh krajev se je začela takoj po porazu pred Moskvo. Do letošnje pomladi je bilo zgrajenih nad 30.000 kolhoznih stavb. Letos jih bo dokončanih še nad 5000. Do konca leta bo dograjenih tudi 8000 raznih kmečkih poslopij.

Letalski promet Moskva-Krim

Moskva, 15. — Redni letalski promet je bil vzpostavljen med polotokom Krimom in Moskvo. Prvo leto je prepeljalo otroke v veliki sanatorij v Imesu. V juniju bo po zraku potovalo okoli tisoč ljudi razna krimska letovišca.

Interniranci, ki se vračajo

V naslednjem objavljamo seznam internirancev iz Mathausena.

Dakskobler Jožef, 1911, Trst; *Debernardi Silvo*, 1924, Trst; *Doljak Stefan*, 1908, Trst; *Domjo Bruno*, 1924, Trst; *Drekonja Karel*, 1921, Trst; *Drole Anton*, 1906, Gorica.

Fabjan Franc, 1911, Trst; *Fabjan Leopold*, 1915, Trst; *Forsa Lindo*, 1906, Trst; *Franza Aston*, 1904, Trst; *Franza Jože*, 1902, Trst; *Fumolo Jurij*, 1918, Trst, *Gabriel Ivan*, 1908, Trst; *Hefler Eugen*, 1908, Sušak; *Hočevar Stanko*, 1909, Trst; *Hrast Andrej*, 1923, Gorica; *Jerkovič Jure*, 1924, Sušak; *Jerman Anton*, 1926, Trst; *Karara Rajmond*, 1914, Trst; *Kocijančič Mirko*, 1911, Trst; *Karašin Aloja*, 1917, Trst; *Koruza Florjas*, 1913, Trst; *Koruza Vencel*, 1908, Trst; *Kozlovič Jože*, 1887, Trst; *Krmec Peter*, 1922, Trst.

Likar Stanko, 1918, Gorica.

Markezic Dominik, 1879, Trst; *Martinčič Franc*, 1919, Trst; *Masten Mirko*, 1898, Gorica; *Mavri Stefan*, 1879, Trst; *Mervič Anton*, 1888, Gorica; *Mislej Jože*, 1913, Trst; *Modrusan Mate*, 1900, Trst; *Mrak Milan*, 1928, Trst, *Mrakič Oskar*, 1923, Gorica; *Mozetic Anton*, 1915, Gorica; *Naglič Vekoslav*, 1910, Trst.

Ogrin Jože, 1909, Trst.

Pahor Stanko, 1893, Gorica; *Pavlica Just*, 1919, Trst; *Perlo Peter*, 1922, Trst; *Petrič Andrej*, 1907, Trst; *Pretnar Leopold*, 1929, Trst; *Purgar Marcel*, 1930, Trst

Rodela Josef, 1896, Trst; *Rombio Valerij*, 1905, Trst.

Savron Anton, 1907, Trst, *Sekolin Jože*, 1926, Gorica, *Stanič Dominik*, 1926, Gorica; *Strosar Mirko*, 1926, Gorica; *Stok Alojz*, 1916, Trst.

Tulj Vinceno, 1917, Trst.

Uršič Anton, 1915, Trst.

Valentinčič Zdravko 1922, Gorica; *Veljak Srečko*, 1923, Trst; *Vilhak Joža*, 1893, Trst; *Višnjevec Anton*, 1923, Trst; *Vodopivec Gracijan*, 1911, Trst; *Vovk Franc*, 1893, Trst; *Vrtovec Emil*, 1909, Trst; *Zalkolic Valerijan*, 1924, Trst.

Zigante Jože, 1905, Trst; *Zerl[illegible] Mirko*, 1919, Trst.

Babic Anton, 1906, Trst.

Černigoj Marija, gospodinja, Trst, *Cergolet Olga* delavka, Gorica, *Demarija Lucija*, gospodinja, Pulj, *Danieli Lucija*, gospodinja, Pulj, *Ersetič Jožefa*, gospodinja, Gorica, *Gregorič Valerija*, gospodinja, *Gasparič Vilma*, gospodinja, Trst, *Gervasijo Adela*, trgovka, Krmin, *Garhi Marija*, kmetica, Gorica, *Gadnik Ljudmila*, gospodinja, Gorica, *Grabar Danica*, gospodinja, Sušak, *Germek Ana*, gospodinja, Trst, *Hlade Felicita*, delavka, Gorica, *Ivančič Bernarda*, šivilja, Gorica, *Jernada Emilija*, gospodinja, Pulj, *Jurnova Elizabeta*, gospodinja, Pulj, *Krešina Justicija*, gospodinja, Pulj, *Kuhar Jeremija*, gospodinja, Pulj, *Keršovani Emilija*, gospodinja, Reka, *Kogoj Zora*, šivilja, Gorica, *Klin Antonija*, gospodinja, Trst, [illegible] šivilja, Gorica, *Kerin Ivanka*, gospodinja, Gorica, *Kodela Jožefa*, gospodinja, Gorica, *Kravos Karla*, kmetica, Gorica, *Kožuh Mafalda*, dijakinja, Gorica, *Komeli Ivana*, šivilja, Gorica, *Komar Danjela*, dijakinja, Gorica, *Košir Marta*, šivilja, Gorica, *Košuta Danica*, šivilja, Gorica, *Kodelja Marija*, gospodinja, Gorica, *Lukežič Sonja*, gospodinja, Gorica, *Ličan Antonija*, Trst, *Lobani Silvana*, kmetica, Trst, *Mogorovic Adalberta*, [illegible] ca, Pulj, *Mikšič Jolanda*, gospodinja, Pulj, *Mis Antonija*, gospodinja, Trst, *Miklavič Etna*, kmetica, Gorica, *Mazzora Marija*, kmetica, Gorica, *Melther Ida*, šivilja, Gorica, *Mijavec Alojzija*, gospodinja, Gorica, *Malfreda Celesta*, gospodinja, Gorica, *Marz Florjana*, gospodinja; Gorica, *Marič Ana*, gospodinja; Pulj, *Naldasi Ana*, gospodinja, Trst, *Orel Angela*, šivilja, Trst, *Pavletic Marija*, gospodinja, Pulj, *Petrinji Marija*, gospodinja, Gorica, *Poticča Marija*, gospodinja, Pulj, *Plesničar Marija*, gospodinja, Trst, *Pavlin Valerija*, kmetica, Gorica, *Pertot Ida*, kmetica, Nabrežina.

POIZVEDBE

Mikelič Enrik, roj. 1. 6. 1918, bil pri I. artil. diviziji 9. korpusa. — Mikelič Giovanni, Trst, Colonia in Monte 447.

Rebec Francelj, roj. 30.11.1927 v Parju št. 24, kurir 9. Korpusa stanica R 9, potem ranjen, odpeljan v Bari. — Rebec Pepca, Parje 24, Sv. Peter na Krasu.

Tavčar Nikola, pri 19. brigadi Kosovela v marcu 1945 v bolnici v Cerknem. — Tavčar Vel. Repen 32.

Slavec Jože, mitraljezec iz Tomaja, letnik 1923, pri 19. brigadi 30. divizije, ranjen na Oblakovem Vrhu pri Idriji. — Slavec 27, Tomaj ali Pergolis Trst, via Valle 10.

Hribar Janez iz Trnja, odšel v partizane junija 1944, pri 7. Korpusu. — Hribar Ivan, Trnje 21, Sv. Peter na Krasu.

Inž. Umek Bruno, roj. 13.1.1913, odšel v partizane iz Zagreba decembra 1944. — Olga Bukovec, Prosek 151.

Rutar Kragelj iz Zatolmina 56, Tolmin, odpeljan v Nemčijo 8. junija 1944. — Rutar, Zatolmin 56, Tolmin.

Kdor ve kaj o Krčevio Antonu rojen 1925, ki je odšel iz Steverjana v partizane, februarja 1943, in ki se je oglasil augusta 1943 iz Hrvatskega, naj javi — Krševo Karlini, via Brigata Pescara št. 26, Solkan.

Cuk Guidot, roj. 1919, odšel julija 1944 iz Gorice v Bazoviško brigado, 3. bat., se oglasil oktobra 1944 iz Sempasa. — Cuk Jožef, via Balamonti 27, Gorica.

Bolčina Leopold iz Otlice pri Ajdovščini, odšel k partizanom mesec dni po razpadu Italije in se ni več javil. — Bolčina Leopoldu, Otlica pri Ajdovščini.

Munih Alojzij iz Avč 86, odšel partizane 1943. — Munih Miel, Balamonti 78, Gorica.

Ukmar Ivan, roj. 1. 2. 1926, v [illegible] porih v Coroneu. Uprava «Primorskega dnevnika».

Kofol Viljem, letnik 1925, bil 3. četi 1. bataljona 15. brigade [illegible] divizije — Kofol Ivan, Dekanic [illegible] pri Trstu.

Križman Adolf (Vojko), Karlovitz, Breslau 26. — Križman Konelja, Sv. Anton pri Kopru 76.

Spolad Andrej, pri zaščitnem bataljonu Podrocja, pozneje v 18. brigadi. — Spolad Marija, Borjana [illegible] Kobarid.

Bašel Ivan, roj. 1907 v Plan[illegible] pri Cerknem, Gradnikova brigada — Bašel, Planina št. 10 pri Cerknem.

Dečela Jernej, roj. 1922 v Cerknem, 17. aprila 1944. ujet kot partizan v Cerknem, odpeljan v Gorico pozneje neznano kam. — Ivana Dečela, Cerkno.

Tokan Ivan, roj. 1912, Cerkno, Levstikova brigada. — Milena Tokan, Cerkno 68.

Dobravec Bruno in Karel, prvi v Bazoviški brigadi, drugi pa bil pri naši avijaciji nekje v Istri. — Dobravec Neža, Tolmin.

ZAHVALA

O priliki zahvale za počastitev spomina pri pogrebu tov. IVANA CAHARIJE, smo pomotoma prezrli naše tovariše, ki se jim po tej poti se posebej zahvaljujemo.

Stanovanje

eno-ali dvosobno prazno ali opremljeno v centru iščem. Ponudbe upravi pod «Dam najem grado».

...enij Petrov:

Vojaški dnevnik

30

Evo, kaj se je dogodilo tisti dan s Katjo. Edinica je napredovala. Na desnem boku je bil postavljen naš mitraljez. Kosil je skozi gozd, ker so bili s koncentrirani nemški brzostrelci. Nepricakovano je utihnil mitraljez.

— Takoj sem se začela plaziti k njemu, je rekla Katja. — Mislila sem, da je mitraljezec ranjen. Ko sem se priplazila do njega, sem videla, da je mrtev. Vendar je še čvrsto držal za ročko. Lepo sem odtrgala njegovo roko od mitraljeza in takoj sama začela streljati. K meni se je priplazil komandant bataljona. Kaj delaš ti tukaj?, me je vprašal. Prestrašila sem se, mislila sem, da mi ne bo dovolil streljati. Hitro sem mu dejala: «Tovariš kapetan, jaz sem se že v šoli učila, kako se ravna z mitraljezom.» sem mu odgovorila.

— Dobro, daj Katja, samo streljaj in kosi skozi gozd, mi je rekel. Odgovorila sem mu: «To bas hocem.» «V redu.» mi je rekel, «samo kosi. Zasoli jim dobrolo.» In res tedaj smo pregnali [illegible] ce iz g[illegible]

Naš polk je prav dobro udarjal. Zasedli smo vas. Potem pa nas je Švaba na vaškem pokopališču obsul z mitraljezkim ognjem. To je bil hud ogenj! Ne spominjam se česa takega. Vse je bilo preorano od samih granat. Granate so tako rile, da so marlici leteli